

MUF:S STATS- BUDGET

En rapport av Noa Samenius

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Reformer i punktform	3
Inledning	4
Statens inkomster	4
Principer för beskattning	4
Skatt på konsumtion	5
<i>Enhetlig moms</i>	5
Skatt på arbete	7
<i>Avskaffad statlig inkomstskatt</i>	8
<i>Sänkning och uppdelning av arbetsgivaravgiften</i>	9
<i>Avskaffat jobbskatteavdrag och höjt grundavdrag</i>	10
Skatt på kapital	12
<i>Avskaffade ränteavdrag</i>	12
<i>Avskaffad stämpelskatt</i>	13
<i>Sänkt bolagsskatt</i>	14
Statens utgifter	15
Arbete, bidrag och utbildning	15
<i>Ersätt a-kassan med a-konton</i>	15
<i>Avskaffa studiebidragen och inför studieavgift</i>	16
<i>Behovsprövat bidrag</i>	17
<i>Avskaffade byggsubventioner</i>	19
<i>Lönesubventioner och arbetsmarknadspolitiska åtgärder</i>	19
Miljö, infrastruktur och näringsliv	20
<i>Sunda miljö- och klimatsatsningar</i>	20
Stat, rättsväsende och internationellt	21
<i>Öka försvarsanslagen</i>	21
<i>Ett starkare rättsväsende</i>	22
<i>Begränsa biståndet</i>	23
<i>Färre bidrag till kultur, idrott och folkbildning</i>	24
<i>Skär i myndighetsfloran</i>	25
Avslutning	28
Litteraturförteckning	30

Sammanfattning

- Januaripartiernas budget är ett lapptäcke av reformer med sin grund i olika ideologiska utgångspunkter. En tydlig vision om den ekonomiska politiken krävs där individens frihet och egenansvar ställs i centrum.
- För att stärka svensk tillväxt och ge fler möjlighet till ett arbete krävs lägre skatter. Totalt föreslås skattesänkningar om 128 miljarder kronor.
- Avskaffad statlig inkomstskatt skulle öka människors möjlighet att bestämma över sin egen vardag och forma sina egna liv. Tillsammans med en synliggjord och reformerad arbetsgivaravgift skulle inkomstskatten kunna bli betydligt rättvisare.
- Avskaffade ränteavdrag tillsammans med enhetliga och sänkta kapitalinkomstskatter skulle förenkla skattesystemet och möjliggöra fler investeringar.
- Ett a-konto istället för a-kassa betyder att mer ansvar läggs på individen under arbetslöshet.
- Kortare föräldraförsäkring, begränsad sjukpenning och låga men kännbara studieavgifter effektiviserar välfärden och stärker möjligheterna för dem som är i störst behov.
- Rättsväsendet och försvaret föreslås stärkas med totalt 55 miljarder kronor för att möjliggöra Nato-medlemskap och att anställa 10 000 fler poliser.

Reformer i punktform

Reform	Förändring i miljarder kronor
Avskaffad statlig inkomstskatt och höjt grundavdrag	-96,0
Enhetlig moms och avskaffade momsundantag	0,0
Förenklade och enhetliga kapitalskatter	-19,0
Avskaffad stämpelskatt	-13,0
Avskaffade ränteavdrag	+19,0
Egenfinansierat A-konto	+20,3
Studieavgifter och avskaffat studiestöd	+28,0
Behovsprövat barnbidrag	+24,6
Begränsad och regressiv föräldraförsäkring	+12,0
Minskad biståndsram	+16,0
Avskaffat Public Service	+9,0
Avskaffade stöd till folkbildning	+2,3
Avskaffat stöd till näringsliv och Vinnova	+6,0
Avskaffad Arbetsförmedling	+7,0
Sjukpenning till de mest utsatta	+15,0
Avskaffade byggsubventioner	+5,0
Avskaffade stöd till Riksidrottsförbundet	+2,0
Begränsade lönesubventioner	+18,0
Övriga nedskärningar i Kulturbudgeten	+2,0
Ökade resurser till försvaret	-46,0
Klimatsatsningar	-3,0
Ökade resurser till rättsväsende	-9,0

Inledning

Trots ökad kriminalitet, ineffektiv sjukvård och skenande utgifter inom flera områden har politiken inte förmått att leverera lösningar eller vara villig att omvärdera utdaterade prioriteringar. Den oförmågan skadar Sverige både nu och i framtiden.

När staten investerar i dyra projekt eller beskattar människor på ett orättvist sätt påverkar det samhället. I stället för att kostnadseffektivt minska koldioxidutsläpp subventioneras elcyklar i storstäderna. I stället för en väl fungerande skola subventioneras opera. Men den ineffektiva politiken påverkar också samhället oåterkalleligen på sikt. Skatter som bestraffar ansträngning i dag berövar framtida generationer en del av det välstånd som annars hade kommit dem till del. På samma sätt fungerar exempelvis klimatpolitiken – de felprioriteringar eller omedvetna subventioner som görs idag kan genom klimatförändringarna påverka generationer framöver.

Årligen lägger regeringen fram en budgetproposition där de föreslår hur statens inkomster och utgifter bör fördelas de kommande åren. Propositionen är mycket omfattande och inkluderar allt från utvärderingar av myndigheters verksamhet till anslagens fördelning i detalj. Budgeten för år 2020 som offentliggjordes i mitten av september 2019 innehåller en stor mängd reformer men saknar ett helhetsgrepp och en tydlig riktning. Snarare ger budgeten ett intryck av att vara ett lapptäcke av reformer från Januaripartierna, med sin grund i olika ideologier och utan en gemensam idé om vart samhället ska röra sig. Det är inte hållbart i det längre perspektivet.

I den här rapporten presenteras ett antal politiska reformer som kan lyfta Sverige framöver. Det görs inga anspråk om att rapporten skulle vara en fullständig redogörelse för hur en budget kan eller bör se ut. Syftet med rapporten är att staka ut en riktning för hur politik för ett friare samhälle bör se ut. De förslag som här presenteras är inte exakta och beräkningarna av de ekonomiska konsekvenserna har gjorts i den utsträckning och med den precision som varit nödvändig för att helhetsresultatet ska kunna användas som utgångspunkt för vidare diskussion. Siffrorna är baserade på statsbudgeten för 2019, även om flera av de föreslagna reformerna tar tid att implementera.

Den röda tråden genom rapporten är förslag som skulle kunna göra samhället friare och öka Sveriges tillväxt. Insikten om att människor förvaltar sina egna pengar bättre än staten är vägledande. Genom att sänka skatterna på arbete, minska statens utgifter och begränsa bidragen kan människor få större möjlighet att forma och ta ansvar för sina egna liv.

Statens inkomster

Principer för beskattning

Att staten ska finnas och vara verksam inom en rad områden såsom rättsväsende, försvar, utbildning och socialpolitik är en självklarhet. De

offentligfinansierade programmen har fyllt en viktig funktion i att forma vårt samhälle. Statskassan är dock begränsad och prioriteringar behöver göras bland de möjliga offentliga åtagandena. Det är lätt att tala gott om ökade offentliga utgifter när inkomsterna kan ignoreras. Varje gång staten skjuter till pengar till någon verksamhet eller finansierar något projekt måste motsvarande resurser hämtas någonstans ifrån. Utgifternas effekter måste relateras till den skada som skatteuttaget orsakar. Att ha en transparent och rättvis skattebas är därför viktigt.

I statens budget sorteras statens inkomster i tre inkomstslag: skatt på konsumtion, skatt på arbete och skatt på kapital. Samma uppdelning har gjorts i detta avsnitt. De problem som är associerade med de olika inkomstslagen är mycket olika, men deras existensberättigande är i grund och botten de samma.

För att en skatt ska vara motiverad krävs det att den är effektiv. Kostar den staten mer än den inbringar eller kan bytas mot en effektivare skatt är den inte motiverad. Skatteuttaget ska också vara rättvist. Det bör drabba alla på likartat sätt och inte påverka människors beslut mer än nödvändigt.

Skatt på konsumtion

Handeln är grunden för ekonomin. Den utgör basen för vår välbefinnandeutveckling och representerar egentligen de flesta typer av transaktioner mellan individer. Människor handlar och producerar därför att de vill konsumera. Konsumtionen är i sin tur ett resultat av människors behov. Att beskatta konsumtion kan därför te sig naturligt. Det är något som i princip alla människor ägnar sig åt och beskattningen slår därför rättvist. Beskattningen sker endast på det värde som skapats och är oberoende av hur eller i vilken kvantitet det skapas, till skillnad från dagens progressiva inkomstskatter, vilket gör den rättvis i förhållande till dessa.

Just på grund av att konsumtionsskatter är rättvisa kan snedvridningar få stora konsekvenser. Skatterna kan snabbt bli orättvisa och drabba vissa grupper hårdare än andra. Det är ofta negativt för samhällsekonomin, men det kan också användas till positiva ändamål. På områden där politiken har misslyckats kan konsumtionsskatterna användas som korrigeringsverktyg. Detta gäller i första hand miljöpolitiken, där bristen på ägande åstadkommit att det går att konsumera utan att någon tar ansvar för konsekvenserna. Men konsumtionsskatter har även använts som verktyg i moraliska gråzoner. Rökning och alkohol förbjuds inte, men bruket av det begränsas genom höga skatter på konsumtionen.

Enhetlig moms

Att göra momsen enhetlig är inte en ny idé. Det var grundtanken med momsförändringarna som genomfördes under århundradets skattereform på 1990-talet och en åsikt som länge har förordats av Moderata Ungdomsförbundet. Sedan den i princip enhetliga momsen infördes har en stor mängd undantag och momsdifferentieringar införts. Detta har succesivt

gjort momsen allt mer komplicerad för företag, men det har även inneburit att den framstår inkonsekvent för konsumenterna. Numera finns det tre olika momssatser, 6, 12 och 25 procent¹. Dessutom är en stor mängd branscher och typer av organisationer momsundantagna vilket medför ytterligare svårigheter.

Redan 2002 beställde regeringen en utredning om momsen, vilket 2006 resulterade i ett slutbetänkande som lutade åt att återinföra den enhetliga momsen.² Sedan dess har dock utvecklingen fortsatt i fel riktning. Fler branscher har fått lägre moms och den politiska viljan ser inte längre ut att vara att gå mot enhetlig moms. Att göra momsen enhetlig skulle kraftigt förenkla för många företag och dessutom vara principiellt rätt.³

Konsumtion är inte mer än uttryck för människors behov och vilja. Staten bör således vara neutral i sitt förhållande till olika typer av konsumtion. Vissa personers önskningar bör inte beskattas lägre eller högre än andras. Det gäller åtminstone sådant som inte påverkar andra än individen själv nämnvärt. Differentierad moms är dessutom samhällsekonomiskt ogynnsamt eftersom det snedvrider människors konsumtion mot sådant de annars inte köpt.

De ekonomiska argumenten för breddad och enhetlig moms är många. Bland annat kan det uppstå svårigheter för företag verksamma inom branscher med olika momssats när de måste härleda sina inköp till en särskild slutprodukt för att kunna beräkna hur mycket de får dra av. Dessutom åstadkommer momsundantag att försäljning direkt till slutkonsumenten blir relativt underbeskattat. Försäljning till företag (som är momspliktiga) blir däremot relativt överbeskattat, eftersom de inte får dra av sin ingående moms och slutkonsumenten ändå bär kostnaden.⁴

En ytterligare orsak att undvika en allt för differentierad moms är att den öppnar upp för ytterligare differentiering och undantag. Politiken kan vara känslig för lobbyism och sådana ingångar bör därför undvikas. Den här aspekten är sannolikt den främsta orsaken till att förslag om enhetlig moms kan stöta på motstånd. Det finns ett fåtal grupper som tjänar väldigt mycket på differentierad moms medan den samhällsekonomiska vinsten av en enhetlig moms fördelas jämnt över många skilda grupper, vilket gör förändringen svårare att genomföra.

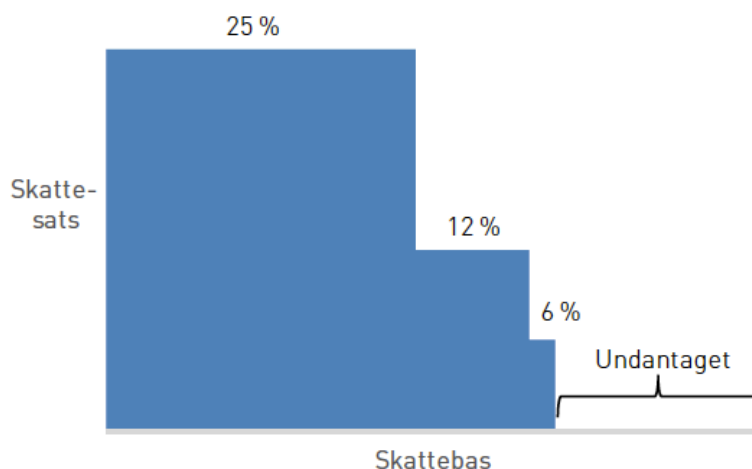

Fig. 1

I en rapport om momsen från tankesmedjan Timbro av Jacob Lundberg presenteras en rad förslag för att bredda skattebasen.⁵ Slutsatsen är att ett breddande och enhetligande av momsen, med oförändrade totala skatteintäkter skulle innebära en moms på 21,3 procent (att jämföra med slutbetänkandet 2006 som landade på 21,9 procent). I båda dessa förslag ingår att helt ta bort de två lägre skattesatserna på 6 och 12 procent och därigenom belägga bland annat konst, skidliftar och livsmedel med samma momssats.

I förslaget beläggs dock kommuner, public service, icke-vinstdrivande organisationer och statliga myndigheter med moms. Detta kan förklara den något lägre skattesatsen för oförändrade intäkter kontra slutbetänkandet 2006. Den är endast något lägre eftersom kommuner och statliga myndigheter får ersättning från staten för sin ingående moms.

Denna rapport föreslår en moms i linje med förslaget en momssats på 21,3 procent och breddat momsunderlag. Det skulle minska snedvridningarna i ekonomin, vara rättvisare mot företagen och konsumenterna samt minimera över- och underbeskattning.

Skatt på arbete

Skatterna på arbete diskuteras ofta i den offentliga debatten. I grova drag utgörs de av arbetsgivaravgifterna, den statliga inkomstkatten samt den kommunala inkomstkatten. Den sistnämnda diskuteras inte här. Däremot berörs naturligtvis de statliga utgifterna och reduktionerna som kopplar an till de kommunala inkomstkatterna. Till dessa hör exempelvis jobbskatteavdraget och grundavdraget. I en rapport⁶ från tankesmedjan Timbro föreslås en rad reformer av skatterna på arbete, som nedan

5 (Lundberg, 2019)

redogörs ytterligare för. Bland dessa ingår ett reformerat höjt grundavdrag till 120 000 kronor per år, avskaffad statlig inkomstskatt och uppdelning av arbetsgivaravgiften. Skattesänkningarna utifrån förslaget uppgår till 146 miljarder kronor, med dynamiska effekter motsvarande 64 000 fler sysselsatta och 50 miljarder i ökade skatteintäkter.⁷

För att göra skatterna på arbete mer rättvisa och mindre skadliga för samhällets ekonomi föreslås ett antal skattesänkningar och reformer för enhetlighet och konsekvens i skattesystemet.

Avskaffad statlig inkomstskatt

Det finns en rad problem med de nuvarande skatterna på arbete. De svenska marginalskatterna är internationellt sett höga och en stor del av skatten på arbete är dold för inkomstagaren. Vidare finns det flera snedvridande mekanismer som bland annat ger kommunerna incitament att höja kommunalskatten och missgynnar personer med mycket varierande inkomster.⁸

Den statliga inkomstskatten är i sig problematisk eftersom den gör inkomstskatten progressiv, även om viss progressivitet inom de lägsta inkomstgrupperna kan vara motiverad i ett välfärdssamhälle för att inte skapa inlåsnings effekter i välfärdssystemen. En progressiv inkomstskatt innebär som bekant att det lönar sig mindre att arbeta mer och kan därför ha betydande negativa effekter för tillväxten och ekonomin. Men den främsta orsaken till problematiken med progressiviteten som den statliga inkomstskatten innebär är principiell. Alla har rätt till frukten av sitt eget arbete och allt arbete är värt lika mycket för individen. En person som arbetar mer, hårdare eller använder sin kompetens bättre bör inte berövas en större del av sin inkomst än någon som inte gör det.

Marginalskatterna i Sverige är de högsta i världen om arbetsgivaravgifterna och momsens på konsumtionen räknas med, vilket är rimligt att göra eftersom båda dessa skatter bekostas av löntagaren. Även utan momsens ligger Sverige dock i toppen. Den reella marginalskatten på som högst 75 procent får konsekvensen att det lönar sig mycket lite att öka värdet av sitt arbete för personer ovan brytpunkterna. Det sänker incitamenten att studera vidare, specialisera sig eller byta jobb till ett högre avlönat sådant. När människor inte gör de valen missgynnar det de berörda personerna och Sveriges ekonomi genom att konkurrenskraften försvagas och den tekniska utvecklingen avstannar. På sikt blir konsekvensen mindre skatteintäkter än vad som annars hade blivit fallet, vilket kan göra en marginalskattesänkning självfinansierande.

Redan år 2020 kommer värnskatten att avskaffas, vilket enligt Finansdepartementet sannolikt kommer att vara självfinansierande.⁹ Det beror på att de mycket höga skatterna på de högsta inkomsterna innebär att människor väljer att inte anstränga sig mer, byta jobb till något mer

7 (Lunberg, 2019)

8 (Lunberg, 2019)

9 (Fi, 2019/02421/S1)

lönsamt eller ta risken att ge sig ut på arbetsmarknaden. Ett avskaffande av värnskatten skulle göra att fler tog sådana initiativ och således ökade sina löner vilket leder till högre skatteintäkter för staten. Värnskatten, som inbringar drygt sex miljarder kronor, är dock en mycket liten del av statens totala intäkter och för reell effekt på den ekonomiska utvecklingen bör därför hela den statliga inkomstskatten avskaffas.

Ett avskaffande av den statliga inkomstskatten skulle kosta statskassan 61 miljarder kronor, men till stor del vara självfinansierande. Självfinansieringsgraden bedöms vara 78 procent¹⁰. Detta kan motiveras med att marginalsikten ligger till höger om lafferkurvans maxvärde. Kurvan beskriver hur statens skatteintäkter varierar med skattenivån och används bland annat för att åskådliggöra att högre skattenivåer inte nödvändigtvis innebär högre skatteintäkter. Den skiljer sig mellan länder och beror av en rad variabler, Jacob Lundberg har åskådliggjort hur lafferkurvan för höga inkomster skulle kunna se ut i Sverige (se figur 2).¹¹

Källa: Fritz Englund & Lundberg (2017).

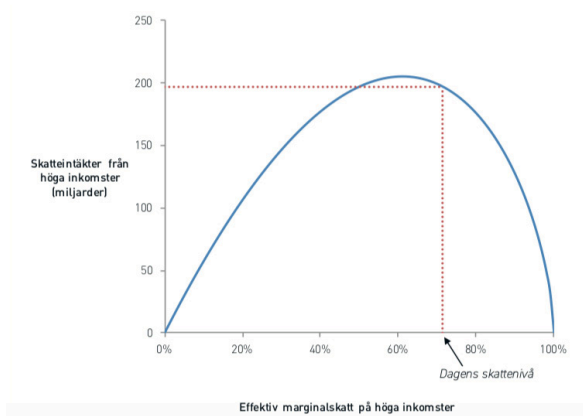

Fig. 2

Marginalskatterna innebär även att par som tjänar olika och personer med ojämna inkomster missgynnas. Den som tjänar över brytpunkten ett år och under brytpunkten det efterföljande året betalar mer i skatt än den som har samma totalinkomst över två år men tjänar lika mycket båda åren. På samma sätt missgynnas ett par där den ena partnern tjänar över brytpunkten och den andra under, i relation till ett par som har samma totalinkomst, men där båda tjänar lika mycket. Sammantaget finns det alltså mycket lite som talar till den statliga inkomstskattens fördel. Den är orättvis, stelbent och samhällsekonomiskt ogynnsam.

Sänkning och uppdelning av arbetsgivaravgiften

Det finns en vida spridd uppfattning om att arbetsgivaravgiften är helt kopplad till försäkringssystem i välfärden. Även om två tredjedelar av arbetsgivaravgiften utgörs av flera avgifter med namn som ger bilden av att de är direkt länkade till individen är så inte fallet, förutom gällande ålderspensionsavgiften. Arbetsgivaravgiften borde förenklas och läggas på löntagaren i stället för arbetsgivaren. Dessutom borde inkomster som

inte är pensionsgrundande befrias från pensionsavgift och den särskilda löneskatten halveras.¹²

Arbetsgivaravgiften kan tyckas vara en mer rättvis skatt på arbete än den statliga inkomstskatten. Den drabbar alla lika hårt i proportion till inkomsten och är till viss del sammankopplad med ålderspensionssystemet och sjukförsäkringssystemet. Å andra sidan är arbetsgivaravgiften en dold skatt för arbetstagaren som inte syns på lönebeskedet vilket gör att även den faller utom ramen för principiellt riktig beskattning.

Lundbergs förslag för att förtydliga för arbetstagaren vad denne faktiskt betalar i skatt och dessutom förenkla systemet i allmänhet är att dela upp arbetsgivaravgiften i två delar: en pensionsavgift och en statlig löneskatt. Den statliga löneskatten skulle då representera alla avgifter som den nuvarande arbetsgivaravgiften utgörs av (förutom ålderspensionsavgiften) och skulle totalt uppgå i 11 procent. Pensionsavgiften skulle representera det som nu är ålderspensionsavgiften och den allmänna pensionsavgiften och totalt kosta arbetstagaren 13 procent av lönen. Detta skulle innebära en sammanlagd statlig skatt på 24 procent, vilket är precis vad arbetsgivaravgiften kostar arbetstagaren idag¹³. För statsbudgeten skulle förändringen alltså vara högst marginell.

Pensionsavgiften skulle beläggas med ett tak motsvarande den inkomst som är pensionsgrundande. Annars skulle personer med inkomst över det betala en individkopplad avgift som de själva inte kunde dra nytta av. En av fördelarna med omställningen till en statlig pensionsavgift som betalas på alla inkomster upp till taket är att den inte skulle straffa personer med mycket låga inkomster på det sätt som görs idag. Pensionsavgiften är en större kostnad för personer med inkomster mellan tjugo och sextio tusen om året än för andra inkomstgrupper.¹⁴ För att inte missgynna vissa delar av pensionssystemet bör också den särskilda löneskatten på tjänstepensionsavsättningar halveras, så att den inte innefattar pensionsavgiften, eftersom dessa avsättningar inte är pensionsgrundande.

Avskaffat jobbskatteavdrag och höjt grundavdrag

Jobbskatteavdraget var en av Alliansregeringens främsta reformer som innebar att människor fick behålla mer av sin inkomst, tjänade mer på att gå från bidrag till arbete och ökade sysselsättningen. Beräkningar visar att jobbskatteavdragen skapade mellan 86 000 och 165 000 jobb.¹⁵ Avdraget är dock något krångligt och kan ge kommuner incitament att höja

12 Jfr med förslaget i *Förenklade skatter på arbete* (Lundberg, 2019)

13 Arbetsgivaren betalar 31% av lönen i arbetsgivaravgifter. Är lönen 10 000 kr betalar arbetsgivaren alltså 3100 kronor i skatt, den totala kostnaden blir 13 100 kr för arbetsgivaren. 3100 kr motsvarar 24% av 13 100 kr, varför arbetsgivaren alltså betalar 24% av den totala lönekostnaden i skatt och inte 31% som det ibland kan verka.

14 Se resonemanget i *Förenklade skatter på arbete* (Lundberg, 2019) om pensionsavgift

15 (Lunberg & Norell, 2018)

kommunalskatten.¹⁶ Med enkla medel skulle liknande positiva effekter som jobbskatteavdraget orsakar kunna uppnås, men med färre transfereringar och beräkningstekniska svårigheter.

Grundavdraget, som innebär att ingen skatt betalas på de första 20 000 kronorna (något varierande beroende på inkomst) fyller en viktig funktion. Avdraget ger människor utanför arbetsmarknaden incitament att börja jobba och gynnar även låginkomsttagare mest (som proportion av inkomsten). Ur det perspektivet är principen med avdraget enkel och tydlig, en fördel för skattesystemet.

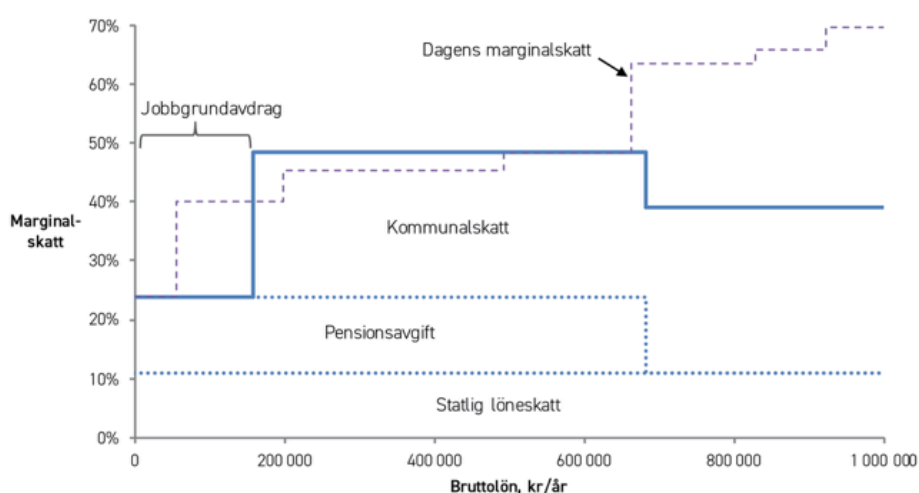

Fig. 3

Ett av de många problemen med det svenska välfärdssystemet är att de höga bidragen och den skattefinansierade välfärden gör det mindre lönsamt att arbeta. Det kan beskrivas med att deltagandeskatterna är höga, i vissa fall uppåt 90 procent.¹⁷ Det betyder att de personer som står utanför arbetsmarknaden tjänar mycket lite på att slå sig in. Konsekvensen blir långtidsarbetslöshet och att de som står långt från arbetsmarknaden hamnar ännu längre bort. Ett högre grundavdrag skulle sänka deltagandeskatterna och gynna de minst bemedlade mest.

I Lundbergs rapport föreslås en kombination av höjt reformerat grundavdrag och avskaffat jobbskatteavdrag.¹⁸ Det skulle bibehålla jobbskatteavdragets positiva effekter för ekonomin, gynna de minst bemedlade och sänka deltagandeskatterna. Dessutom försvinner incitamenten att höja kommunalskatten och skattesystemet förenklas. Förslaget bygger på att höja grundavdraget till 120 000 kronor per år och samtidigt avskaffa jobbskatteavdraget. Istället för att kommunerna får ersättning för förlorade skatteintäkter höjs det kommunala statsbidraget, på det sättet

16 (Lunberg & Norell, 2018)

17 (Lunberg, 2019)

18 (Lunberg, 2019)

subventioneras inte skattehöjningar. Det kan göras i flera steg, men i budgeten som presenteras i den här rapporten genomförs förändringen direkt.

Skatt på kapital

De kapitalrelaterade skatterna och avdragen är bland de snårigaste delarna av skattesystemet. Detta beror bland annat på att det är svårt att ha ett enhetligt regelverk, både för att reglerna måste harmonisera med andra länders regelverk och för att gränsdragningarna inom området är svåra. Det diskuteras fortfarande vad som är att definiera som kapital och hur det beskattas bäst.¹⁹ Den litteratur som finns på området är därför ofta baserad på empiri och teorier om optimal beskattning, snarare än några grundläggande principer om vad som bör gälla.

Förslagen – tre stycken som presenteras nedan – är naturligtvis inte en fullständig genomgång av de nödvändiga förändringarna av kapitalskatterna. De är dock tre ytterst viktiga reformer, som ska ses i ljuset av rapportens övriga delar. De avskaffade ränteavdragen är endast möjliga att föreslå eftersom stämpelskatten också avskaffas. Den lägre och enhetligare kapitalbeskattningen är endast motiverad eftersom den statliga inkomstskatten avskaffas.

De två tidigare kapitlen i avsnittet om statens inkomster lägger stor vikt vid skatternas enhetlighet och rättvisa. Det har ovan diskuterats varför enhetlig moms och platt inkomstskatt är att föredra. Samma motiveringar gäller i hög utsträckning kapitalinkomstskatterna, trots att gränsdragningarna är svårare. Politiken ska inte snedvrída därför att det är samhällsekonomiskt ogynnsamt och orättvist mot dem som drabbas. Kapitalinkomstskatterna ska därför vara enhetliga och på sikt, i den mån det går, vara lika de vanliga inkomstskatterna. Detta uppnås bäst genom sänkning av skatterna på traditionell inkomst, inte genom höjd kapitalinkomstskatt.

Avskaffade ränteavdrag

Idag kan både privatpersoner och juridiska personer göra avdrag på skatten för ränteutgifter. Det förra har sannolikt bidragit till den höga skuldsättningen och har sedan länge varit starkt kritiserat.²⁰ Även ränteavdraget för företag har stött på kritik och ska efter förslag från regeringen begränsas till 30 procent av rörelseresultatet före av- och nedskrivningar, räntor och skatt.²¹ Problemen med överbelåning är dock som störst bland hushållen och skulle kunna vara en av de utlösande faktorerna för en kommande recession. Fram till att de senaste amorteringskraven infördes har hushållens skuldkvot ökat kontinuerligt, men minskade 2018.²²

Amorteringskraven är dock inte mer än en nödlösning i förhållande till avskaffade ränteavdrag. En sådan reform skulle innebära att bostadsägare

19 (Bastani & Waldenström, 2018)

20 Se exempelvis (Dahlberg, 2013)

21 (Finansdepartementet, 2018)

22 (Statistiska Centralbyrån, 2019)

inte skulle kunna dra av 30 procent av sina räntor från skatten som fallet är i dag och skulle i stället tvingas bära hela räntekostnaden själva. Följden av detta skulle vara att belåningsgraden minskade när lånen blev dyrare. En av de eventuellt utlösande faktorerna för en recession, bolånebubblan, skulle kunna undvikas genom en förhållandevis enkel reform.

Vidare är ränteavdragen orättvisa. De kommer endast de som äger en bostad till del och gynnar således de rikaste, som har högre bolån och högre inkomster. Det är varken motiverat utifrån principer för beskattning eller ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och är en av orsakerna till att ränteavdragen inte rekommenderas internationellt.²³ Ränteavdragen är inget annat än en subvention av bolån som artificiellt ökar risktagandet och gynnar de bäst bemedlade.

Den modell för avskaffande av ränteavdragen som normalt förs fram i debatten är en mycket långsiktig avtrappning i kombination med sänkta amorteringskrav. I denna rapport föreslås i stället att avskaffandet görs i en snabbare takt, men i kombination med avskaffande av stämpelskatten, amorteringskraven och sänkta marginalsatser i form av helt avskaffad statlig inkomstskatt. Avskaffandet av ränteavdragen skulle öka statens inkomster med 19 miljarder. Detta är dock lite i jämförelse med de 60 miljarder ränteavdragen skulle kunna kosta staten 10 år framåt om de inte avskaffas nu.²⁴ Om inte ränteavdragen ska bli omöjliga att avskaffa och kostnaderna låtas skena när räntorna stiger är detta alltså en högst akut reform.

Avskaffad stämpelskatt

En av statsbudgetens underligaste inkomster är stämpelskatten. Vid första anblick tycks den vara en form av administrationsavgift, men så är inte fallet. Skatten motsvarar 1,5 procent av köpeskillingen (eller taxeringsvärdet, det högsta värdet av de två utgör grund för beskattning) för en fastighet eller lagfart om köparen är en fysisk person och 4,25 procent om köparen är en juridisk person. De administrativa kostnaderna för förvärven täcks av en expeditionsavgift, som betalas utöver stämpelskatten. Stämpelskatten kan således snarast liknas vid en omsättningsskatt.²⁵

Stämpelskatten är inte heller att jämföra med kapitalinkomstskatter. Den betalas utöver dessa och har ingen koppling till det mervärde som skapats, endast omsättningen. En persons beskattningsbörda bör inte vara beroende av hur många gånger denne flyttar, utan i största möjliga utsträckning vara transparent och rättvist. Därför bör stämpelskatten avskaffas.

Problemen på svensk bostadsmarknad är många och ett av de främsta är de trögrörliga flyttkedjorna. Att människor inte är benägna att flytta trots att en annan bostad egentligen skulle uppfylla deras behov bättre är problematiskt ur en samhällsekonomisk synvinkel. Trögheten på bostadsmarknaden är en effekt av bland annat höga kostnader vid flytt, där stämpelskatten i allra

23 (Cole, et al., 2011)

24 (Konjunkturinstitutet, 2018)

25 (Lantmäteriet, 2019)

högsta grad ingår.²⁶

Genom att avskaffa stämpelskatten, som enligt statsbudgeten för 2019 inbringar 12,9 miljarder kan rörligheten på bostadsmarknaden öka och skattesystemet förenklas, något som på sikt kommer att ha positiv effekt på samhällsekonomin.

Sänkt bolagsskatt

Den komplexitet som kapitalskatterna erbjuder är allt för omfattande för att fullständigt behandlas i denna rapport. De förändringar (i första hand sänkningar) av kapitalskatterna som här föreslås ska därför ses som exempel i ett större sammanhang och inte en fullständig genomgång. Kapitalskatterna är mycket komplexa. Utan att underskatta behovet av omfattande regelverk föreslås här en förenkling och stringens i kapitalbeskattningen. Det allmänna målet är att harmonisera kapitalskatterna med varandra och skattesystemet i övrigt. Utgångspunkten är att olika kapitalinkomster bör beskattas lika och att en kapitalinkomst bör beskattas likt en inkomst.

Kapital beskattas med varierande skattenivåer bland annat beroende på vilken form av kapital vinsten gjorts på och ägandeformen. Bolagsskatten bör även räknas till kapitalinkomstbeskattningen – även om de är olika skatter som belastar ägaren vid olika tidpunkter – det är summan av dessa skatter på varje intjänad krona som är den totala skattebördan för en inkomst. Med dagens nivåer om 22 procent bolagsskatt och 30 procent kapitalinkomstskatt blir den totala skatten 45 procent.²⁷

Bolagsskatten skiljer sig från kapitalinkomstskatten, inkomstskatten och momsen eftersom den dras från företagets vinst innan den kommit någon individ till del. För att skattesystemet ska vara enhetligt och rättvist vore idealet att kapital enbart beskattades genom kapitalinkomstskatt med samma skattesats som inkomstskatten. I och med att kapital är internationellt lätttröligt och reglerna måste samspela mellan länder behöver den förändringen dock ske succesivt. Idag fyller bolagsskatten en viktig funktion för att beskatta vinster som görs av utländskt ägda företag. Det är dock inte skäl nog att behålla dagens skattesats, i synnerhet inte när inkomstskatten sänks.

Som ett första steg kan bolagsskatten sänkas till 19 procent. Den totala skattesatsen på kapital skulle då i allmänhet blir 43 procent om en företagsvinst delas ut genast. På det sättet blir beskattningen av kapital alltså något högre än skatten på inkomst utan pensionsavgiften och något lägre än skatten på inkomst med pensionsavgiften inräknad. Eftersom utdelningar kan skjutas upp och vinster planeras på annat sätt än inkomst av tjänst skulle den reella skattesatsen dock bli något lägre. Det bör understrykas att idealet vore en kapitalbeskattning på samma nivå som inkomstskatten. Sänkningen

26 (SOU, 2015:48)

27 Beräkningen: $1 - (0,78 \cdot 0,7) = 0,454$. Värt att nämna är att regeringen sänker bolagsskatten till 20,6 procent 2021 i samband med begränsningen av ränteavdrag för företag.

av bolagsskatten skulle kosta staten 19 miljarder kronor.²⁸

En sänkt bolagsskatt skulle öka enhetligheten i skattesystemet. Utdelningar skulle beskattas likt bostadsförsäljningar och summan av bolagsskatten och kapitalinkomstskatten skulle i allmänhet uppgå i samma nivåer som de här föreslagna skatterna på inkomst av tjänst (pensionsavgiften borträknad). Det skulle minska snedvridningarna på kapitalmarknaden och gynna investeringar.

Statens utgifter

Arbete, bidrag och utbildning

Ersätt a-kassan med a-konton

Att det finns system som täcker upp när människor förlorar jobbet är viktigt. Inte minst därför att statliga ageranden kan vara orsak till recessioner och arbetslöshet.²⁹ A-kassan har därför varit viktig för Sverige. Genom att människor inte räds arbetslösheten och krav ställs på att en arbetslös står till arbetsmarknadens förfogande för att få ta del av a-kassan fungerar systemet väl. Det finns dock problem, såsom att finansieringen är subventionerad och krångligt utformad. Arbetslöshet bör inte subventioneras, utan A-kassan ska fungera som en omställningsförsäkring.

I stället för ett subventionerat a-kassasystem bör det införas ett a-kontosystem. Varje inkomsttagare som är del av systemet får då betala en avgift som ackumuleras på ett personligt a-konto. Vid arbetslöshet dras pengarna direkt från det individkopplade kontot som inkomstbortfallsersättning. När dessa pengar är slut utgår en grundersättning motsvarande dagens.

Fördelarna med det ett sådant system är flera. Dels tvingas sparandet hos hushållen öka, vilket inte går att se ur annan än en positiv vinkel när skuldsättningsgraden är historiskt hög. Dels bär människor i högre grad själva kostnaderna för sin arbetslöshet och incitamenten att hitta ett nytt jobb ökar. Samtidigt garanteras en inkomst för den som är arbetslös och därmed har bidragit till statskassan. Det skulle avsevärt förenkla ersättningssystemen.

På det sättet kan även kostnaderna för a-kassan minska. Fullständiga beräkningar är naturligtvis svåra att göra. I dag kostar statens tillskott till a-kassorna 27 miljarder kronor. Eftersom a-kontosystemet omöjligen skulle kunna innebära högre kostnader än dagens system i och med att den statliga subventionen av a-kassan läggs ned fram till att a-kontot är förbrukat är det dock rimligt att anta att kostnaderna skulle minska. Ett rimligt antagande är att besparingen skulle kunna uppgå i 75 procent av dagens kostnader,

28 Beräkningen ges av att 19% är 86,3% av 22% och skattesänkningen är således 13,7% av bolagsskatten. Idag står bolagsskatten för 143 miljarder av statens inkomster. Beräkningen blir: $0,137 \cdot 143 = 19$.

29 Ofta råder det av naturliga skäl inte konsensus om att så är fallet. Men se exempelvis (Salsman, 2013)

det vill säga 20,25 miljarder kronor. Det förutsätter att sparandet hos den arbetande befolkningen ökar väsentligt, något som är rimligt att anta kommer ske när skatterna sänks avsevärt.

Avskaffa studiebidragen och inför studieavgift

Behoven av en bildad befolkning fortsätter att öka för att kunna konkurrera med omvärlden. Dessutom kan utbildning utveckla människor och ge dem möjlighet att förstå sig själva och sin omvärld. Utbildning får dock aldrig bli kravlöst eller onödigt, i synnerhet när den kostar den arbetande befolkningen så mycket som den gör idag.

När studenter inte anstränger sig i skolan eller på sin högskoleutbildning får det konsekvenser för hela samhället. Att det i dag finns poängkrav på universiteten och möjlighet för gymnasieskolorna att dra in studiehjälpen är därför positivt. Det är underligt att alla som studerar får en påse pengar, oavsett familjens ekonomi och utbildningens lönsamhet. Följden blir att mindre lönsamma och krävande utbildningar subventioneras genom studiemedel vilket missgynnar både dem som fått en onödigt dålig utbildning och skattebetalarna som får mindre för sina skattepengar.

Studiebidragen utgör en stor kostnad. Totalt är utgiftsramen för studiestöden 25 miljarder kronor. Av dessa är 22 miljarder rena bidrag i form av studiemedel till högskolestuderande och studiehjälp till gymnasiestuderande. Utöver det kostar utbildning och universitetsforskning 81 miljarder. Generella bidrag till studenter utgör alltså nära en femtedel av den totala kostnaden för utbildning.³⁰ Om dessa pengar i stället användes till att sänka skatten för människor i arbetslivet eller utveckla de utbildningar som idag inte leder någonstans till det bättre skulle landets konkurrenskraft avsevärt kunna stärkas.

Risken med att högre utbildning är kostnadsfri är att studenter väljer att anmäla sig till utbildningar utan att ha ambitionen att fullfölja dem eftersom de själva inte har något att förlora på det. På samma sätt kan studenter av olika skäl välja att dra ut på sin studietid på skattebetalarnas bekostnad. Det har därför gjorts försök i vissa västländer med låga men ändå kännbara studieavgifter. Både i Kanada och Tyskland har avgifter på 5 000 kronor per termin testats. Detta vore en bra väg även för Sverige och skulle låta studenterna finansiera sin egen utbildning till viss del. Förslaget är att behålla studielånen i dagens omfattning.

Idag finns det 297 000 heltidsstuderande i på svenska högskolor och universitet.³¹ Det betyder att en terminsavgift om 5 000 kronor skulle innebära nära tre miljarder i intäkter, och med den beräknade minskningen i antalet inskrivna om ca 4 till 6 procent skulle det ändå uppgå till 2,8

30 Studiehjälp till gymnasieelever är dock medräknat här vilket blir något missvisande eftersom gymnasieskolan finansieras av kommunerna. Studiehjälpen kostar 4,3 miljarder.

31 Helårsekvivalenter av antalet registrerade studenter. (Universitetskanslerämbetet, 2019)

miljarder.³² Samtidigt innebär den relativt lilla minskningen i antalet inskrivna en besparing för staten om 2,25 miljarder genom sänkta kostnader för utbildning. Tillsammans med de avskaffade studiemedlen och studiehjälpen uppgår besparingen till 28 miljarder.

Behovsprövat bidrag

Den svenska välfärdsstatens gradvisa utveckling har inneburit att det succesivt tillkommit olika bidrag, ett sätt att lappa ett inte perfekt system, för att ingen grupp ska lämnas utanför. Konsekvensen har blivit att det finns bidrag för i princip allt i Sverige. Bostadsbidrag, studiestöd, försörjningsstöd, barnbidrag och garantipension är bara några av många exempel. Transfereringarna blir således många och svårigheter med att få en helhetsbild uppstår både för de behövande och för myndigheterna. Dessutom är vissa av bidragen generösa på ett sätt som låser in människor i arbetslöshet och utanförskap.

En generell bidragsreform behöver därför genomföras, så många bidrag som möjligt som endast syftar till att utgöra hela eller delar av människors försörjning bör slås ihop.³³ Naturligtvis ska många av de parametrar som idag ingår vid avgöranden kring rätt till bidrag inkluderas – men en ärlighet kring att poängen med bidragen är just att finansiera försörjningen för människor måste vara styrande – allmänna och obetingade stöd till människor som har råd med egen försörjning hör alltså inte hemma i systemet. För att det ska vara tydligt vad som vill göras med de olika bidragen kommer utgångspunkten i detta kapitel vara dessa i dess nuvarande form, för att sedan avslutas med resonemang kring det tänkta sammanslagna försörjningsstödet.

Som nämnts i det föregående kapitlet bör studiestödet och studiehjälpen avskaffas. Det är bidrag som just nu är helt frikopplade från mottagarens behov. De kan dock för vissa personer fylla en funktion. I det sammanslagna försörjningsstödet som här föreslås bör studier vara en del av avgörandet hos försäkringskassan. För hushåll som har en mycket låg inkomst bör studier kunna kvalificera dem till bidrag motsvarande dagens nivåer. Samma poängkrav som i dag tillämpas bör tillämpas då. Det ska i sådana fall gälla främst hushåll med barn eller där flera inte arbetar. På det sättet kommer exempelvis en lågutbildad och ensamstående mamma kunna få lite extra stöd utöver studielånet om hon väljer att studera.

Även barnbidraget bör som princip avskaffas, men naturligtvis ska det i det sammanslagna försörjningsstödet tas hänsyn till hur många familjemedlemmar som ska försörjas. Barnbidraget görs på det sättet behovsprövat och föreslås kosta 25 procent av den nuvarande kostanden. Förslagsvis görs barnbidragsdelen regressiv från den 20:e inkomstpercentilen. Staten skulle då spara 24,6 miljarder. I övriga bidrag, som bostadsbidraget

32 Beräkningen av intäkterna är enkel: studieavgifter över ett år multiplicerat med antalet helårsekvivalenter av inskrivna studenter. Siffran 4 till 6 procents minskning kommer från en tysk studie där sådana studieavgifter infördes. (Hübner, 2012)

33 Alltså inte riktade subventioner för att exempelvis styra konsumtion, så som elbilspremie eller rutavdrag som ju enligt vissa är att klassa som bidrag.

och underhållsstödet, finns inte mycket besparingar att hämta eftersom det ofta är låginkomsttagare som tar del av dem. Det är dock viktigt att de alltid sätts i relation till bidragstagarens totala inkomst.

Även föräldraförsäkringen är ett brett och obetingat bidrag. Genom att exempelvis minska den till 12 månader och dessutom göra den linjärt regressiv från 50:e inkomstpercentilen från dagens nivåer till hälften för de högsta inkomsterna kan stora besparingar göras. Det skulle betyda att alla med inkomster mindre än medianinkomsten kunde ta ut föräldrapenning i 12 månader med dagens ersättningsnivåer men att de som tjänade mer skulle få något mindre under samma tidsperiod. Av föräldraförsäkringens 44 miljarder kan 27 procent sparas, motsvarande 12 miljarder. Föräldraförsäkringen ska inte finnas till för att finansiera hög- och medelinkomsttagares livsstilar, utan vara en garant för att inga barn växer upp under allt för svåra förhållanden.

Ett problem med att göra fler av bidragen regressiva och behovsprövade är att det ökar nettoprogressiviteten i bidrags- och skattesystemet. Detta vägs dock upp av att grundavdraget höjs och inkomstskatten höjs. Dessutom måste ett sammanslaget bidrag ta hänsyn till människors förmågor och inte enbart faktiska inkomst. Den som exempelvis aktivt valt att inte arbeta eller bara arbeta deltid ska inte kunna fylla ut sin inkomst med diverse bidrag. Hela bidragssystemet bör på det sättet i större utsträckning likna sjukersättningen.

Sjukpenningen kostar staten 35 miljarder kronor om året. De första 364 dagarna har sjuka arbetstagare rätt till 80 procent av lönen. Därefter kan den sjuka begära fortsatt sjukpenning motsvarande 75 procent av lönen. Nivåerna är höga och gör att arbetstagaren har lite att förlora på att vara borta från arbetet längre än de två veckor som arbetsgivaren finansierar.

Att vara sjuk med jämna mellanrum tillhör det normala för de flesta personer. Ibland kan dock olyckan vara framme och sjukfrånvaron behöva dra ut på tiden. Till synes kan det vara helt slumpartat vilka som hamnar i den trängda situationen. Det är med det resonemanget som den statliga sjukpenningen har motiverats. Samtidigt finns det mycket annat i livet som är svårt att drabbas av som kan tyckas lika slumpberoende. Inbrott, husbrand eller olycka i familjen är exempel på tillfällen då staten finns där för den omedelbara skadan, men inte för de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna. För att kompensera för dessa krävs en privat försäkring. Samma logik borde gälla sjukpenningen.

Fördelarna med att införa privata sjukförsäkringar är flera. Idag skiljer sig vårdköerna mellan landstingen avsevärt och incitamenten att använda skattebetalarnas pengar effektivt är för små för sjukhusen. Med privata sjukförsäkringar skulle högre krav kunna ställas och försäkringsbolagen skulle genom konkurrens dem emellan behöva skära ned på köerna och erbjuda den bästa vården.

De människor som inte har förutsättningar att arbeta på grund av sjukdom bör naturligtvis fortsatt kunna få ersättning i form av sjukersättning. Men de personer som kommer att kunna komma tillbaka till arbetet inom rimlig tid bör ha ett större egenansvar. För att uppskatta effekterna av

förslaget är en möjlig väg att utgå från de tidsgränser som finns inom sjukförsäkringssystemet. Efter 180 dagar är det endast möjligt att få fortsatt sjukpenning om man inte har förmågan att utföra något normalt förekommande arbete på arbetsmarknaden eller kan komma tillbaka till sin arbetsgivare inom ytterligare 184 dagar.

Av sjukfallen för vilka de utbetalats ersättning det senaste året utgörs 55 procent av sjukfall längre än 179 dagar.³⁴ Utifrån de gränser som i dag finns för att fortsätta uppbära ersättning går det att anta att de människor som förblir sjuka efter den tidsgränsen lider av allvarliga sjukdomar som drabbar hela deras tillvaro och att de därmed sannolikt har det svårt ekonomiskt. Även om sjukförsäkringssystemet avskaffades i sin nuvarande form helt skulle de personerna ändå fångas upp av andra skyddssystem så som a-kassan, någon arbetsmarknadsåtgärd, sjukvården eller i förlängningen det kommunala försörjningsstödet och kostnaderna skulle således inte förändras avsevärt även om det skulle ske en förflyttning av kostnadsbördan från staten till exempelvis kommunerna. Av det skälet föreslås här en nedskärning i sjukpenningen som motsvarar den andel av sjukpenningmottagarna som är sjuka mindre än 180 dagar. Det betyder i grova drag att en förändring av sjukförsäkringssystemet så att den arbetande befolkningen i högre grad själva får finansiera sin sjukfrånvaro skulle kunna spara staten 45 procent av kostnaderna för sjukpenningen. Det vill säga 15,7 miljarder kronor.

Avskaffade byggsubventioner

Delar av den nuvarande regeringens bostadspolitik har baserats på att subventionera byggnation av bostäder. I denna rapport föreslås i stället att helt avskaffa byggsubventionerna som i dag kostar 5 miljarder kronor. En sådan justering skulle vara del i att möjliggöra de skattesänkningar som här föreslagits. Genom att avskaffa byggsubventionerna till förmån lägre inkomstskatter har människor större möjlighet att själva välja om de ska använda sina inkomster till bostaden eller till någon annan form av sparande. Dagens upplägg tvingar dels fram fler bostäder än vad som annars hade varit fallet och stor del hamnar dessutom i bostadsutvecklarnas fickor snarare än samhällsmedborgarnas. Sänkningen föreslås vara 5 miljarder kronor.

Lönesubventioner och arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Den principiella frågan om arbetsmarknadspolitiska åtgärder kan tyckas svår, eftersom de å ena sidan möjliggör för människor långt från arbetsmarknaden att få en sysselsättning. Men å andra sidan sker det på bekostnad av andra människors inkomster eftersom det finansieras via skatten.

Trots det hedervärda i att ge människor långt från arbetsmarknaden möjlighet till arbete måste dock slutsatsen vara att det i de flesta fall är samhällsekonomiskt ogynnsamt. De personer som står långt ifrån arbetsmarknaden gör det ju av olika skäl, som längre tids sjukdom, att deras profession blivit utdaterad eller andra slumporsaker och resultat av ogynnsamma val som inte gör det lönt för företag att anställa dem. Genom

34 Egna beräkningar utifrån månadsstatistik från försäkringskassan. (Försäkringskassan, 2019)

att beskatta den redan arbetande befolkningen för att finansiera nystartsjobb eller andra subventionerade anställningar begås ett samhällsekonomiskt misstag, de högre skatterna höjer tröskeln in på arbetsmarknaden och orsakar att än fler hamnar utanför. Det är också möjligt att orsaken till att många inte lyckas ta sig in på arbetsmarknaden är skatterna som finansierar deras subventionerade anställningar.

Det finns dock ingen anledning att fullständigt avskaffa lönesubventioner och arbetsmarknadspolitiska program. Dessa är av naturliga skäl i regel billigare sätt att finansiera människors försörjning än att endast portionera ut bidrag. De som kan arbeta bör göra det även om de själva enbart kan skapa en liten del av det värde som deras försörjning utgör. I synnerhet gäller detta verksamheten inom Samhall som bland annat sysselsätter funktionshindrade.

Genom att behålla anslagen till Samhall och låta de berörda myndigheterna disponera pengarna på effektivaste sätt, men att helt avskaffa nystartsjobben och de övriga arbetsmarknadspolitiska programmen och insatserna görs en total besparing om 18 miljarder kronor.

Miljö, infrastruktur och näringsliv

Sunda miljö- och klimatsatsningar

Klimatförändringarna är ett faktum. Att den biologiska mångfalden, det stabila vädret och matproduktionen hotas är det inte heller någon tvekan om. Det varmare klimatet leder till att arter dör ut, att väder blir mindre förutsägbart och att havsnivåerna stiger. Sveriges maktlöshet i förhållande till den stora världen kan därför upplevas beklämmande för den som vill förändra människans klimatpåverkan. I synnerhet med tanke på att medvetenheten om klimatproblemen och viljan att förändra är stor i Sverige. Landets litenhet finns det dock mycket lite att göra någonting åt. Den som vill minska utsläppen i världen bör i stället se förändringsviljan som en möjlighet och utgångspunkt.

Sverige lägger betydande resurser på klimatet och miljön. 12 miljarder kronor går direkt in i utgiftsområdet Allmän miljö och naturvård. Utöver det genomsyrar klimatpolitiken flera andra områden, som infrastruktur, näringsliv och energi. Det har emellertid uppstått kritik mot hur pengarna används. Bland annat har forskarna John Hassler och Per Krusell menat att satsningen mot elektrifieringen av vägtrafiken och för elcyklar är ineffektiv. Eftersom oljereserverna är begränsade skulle fordonsindustrin behöva ställa om från petroleumprodukter inom en någorlunda snar framtid. Hassler och Krusell argumenterar därför för att det är viktigare att sänka utsläppen från industrin och energiproduktionen genom att exempelvis köpa upp och annullera utsläppsrätter.³⁵

Klimatklivet är regeringens klimatsatsning på inhemska klimatinvesteringar, den är starkt kritiserad för att vara ineffektiv och bör därför slopas för att

35 (Hassler & Krusell, 2016) (Björk, 2016)

möjliggöra andra effektivare klimatinvesteringar. Klimatklivet kostar idag 1,6 miljarder.³⁶

Privatbilismen utanför storstäderna är relativt överbeskattad, i princip som enda transportform. Flyg, godstrafik, båttrafik och lastbilstransporter är underbeskattade.³⁷ Det finns således ingen orsak att ytterligare höja bensinskatten eller lägga ytterligare statliga medel på att förändra personbilstrafiken. Resurserna kommer bättre till nytta genom att hitta internationella lösningar på de internationella utsläppen. Det är just att flyg, båttransporter och lastbilstransporter är internationella som gör dem svårare att beskatta.

Svensk klimatpolitik måste bli mer offensiv. Genom att öka det internationella klimatbiståndet, göra internationella klimatinvesteringar och köpa och annullera utsläppsrätter kan Sverige ta ett större internationellt ansvar. Samtidigt behöver inte utgifterna i klimatbudgeten inte öka med mer än 3 miljarder. En halv miljard till annullering av utsläppsrätter och 2,5 till klimatinvesteringar och bistånd.

Stat, rättsväsende och internationellt

Öka försvarsanslagen

Svensk försvarsdebatt förändrades radikalt med en intervju publicerad i Svenska dagbladet 2012.³⁸ Dåvarande överbefälhavaren redogjorde där för den närapå krisartade situationen i svenskt försvar. Hans bedömning var att det svenska försvaret kunde klara en vecka mot främmande makt. Det uttalandet, i kombination med det förändrade omvärldsläget blåste liv i försvarsfrågan både hos allmänheten och inom politiken. Det dröjde dock tills att det fick utslag i den genomförda politiken. Först vid försvarsbeslutet 2015 fick försvaret betydande, om än otillräckliga, ekonomiska tillskott.

Den senaste försvarsberedningen föreslog att försvarsanslagen skulle trappas upp till 1,5 procent av BNP 2025 vilket då motsvarar 84 miljarder kronor.³⁹ Det är en betydande ökning från dagens 52 miljarder⁴⁰. I relation till omvärlden är det dock inte mycket. Det är ungefär snittet bland de nordiska länderna (som andel av BNP) och långt under vad Ryssland spenderar på försvaret.

Det säkerhetspolitiska läget har försämrats i Sveriges närområde och i Europa. Rysslands fortgående aggression mot Ukraina och den olagliga annekteringen av Krim strider mot Förenta nationernas våldsförbud och mot den europeiska säkerhetsordningen liksom mot de normer, samarbeten och institutioner som utgör fundament för europeisk säkerhet. Det ryska

36 (RIR, 2019:1)

37 (Börjesson, 2019)

38 (Holmström, 2012)

39 (Ds, 2019:8)

40 (Försvarsmakten, 2019)

agerandet i Georgien 2008, i Ukraina sedan 2014 samt i Syrien sedan 2015 visar en rysk vilja att använda militära medel för att nå politiska mål, såväl inom som utanför Europa. Ett fortsatt undergrävande av den europeiska säkerhetsordningen har negativa konsekvenser för Sveriges säkerhet.

Så skriver försvarsberedningen om omvärldsläget. Det råder alltså ingen tvekan om att de nya tillskotten till försvarsmakten är välbehövliga. Frågan är snarare om de är tillräckliga. För att värna Sveriges säkerhet är internationellt samarbete av avgörande vikt. Det innebär det nordiska samarbetet, det europiska säkerhetssamarbetet, men även NATO. NATO är en av de främsta säkerhetsgarantierna för dess medlemsländer och en nära partner till Sverige. Eftersom Sverige inte är medlemmar kan det dock inte förväntas att USA eller andra medlemsländer kommer att finnas som stöd i händelse av en väpnad konflikt. För att fullt ut kunna åtnjuta den tryggheten bör Sverige ansöka om medlemskap i försvarsalliansen.

Det är naturligtvis inte en okomplicerad fråga huruvida Sverige bör vara medlem i NATO. Exempelvis har Finland, som har en lång gräns mot Ryssland, intresse av att inte förarga grannlandet allt för mycket. Kritiker menar att NATO skulle ta ifrån Sverige kontrollen över det egna försvaret och öka risken för att Sverige blir indragna i konflikter som landet inte har att göra med. Det går dock att argumentera för att det är en överdriven åsikt och att det dessutom kan vara värt den försvarsgaranti som medlemskapet innebär. Vidare är de flesta NATO-länder fria och demokratiska och i den tid av demokratiskt förfall i vissa delar av världen som nu pågår är det av vikt att Sverige står upp för sina principer i samarbete med andra likasinnade länder.

Sverige bör förberedas på att kunna ansöka om medlemskap i NATO. Det innebär att försvarsförmågan måste utvecklas ytterligare och att 2-procentsmålet som NATO har bör uppfyllas av Sverige. I stället för 84 miljarder kronor år 2025 bör riktningsen således vara 100 miljarder⁴¹. Det är dock viktigt att pengarna kommer Försvarsmakten till del i den mån de har behov av dem. Det finns inget syfte med att ge Försvarsmakten alla resurser redan nästkommande år eftersom de inte har förutsättningarna att använda dem. Därför bör utgifterna trappas upp i likhet med försvarsberedningens förslag, men i högre takt.

Ett starkare rättsväsende

För både demokrati och grundläggande frihet för alla samhällsmedborgare är ett väl fungerande rättsväsende helt grundläggande. På många sätt står Sverige starkt inom det området. Korruptionen är låg och rättssäkerheten

41 Naturligtvis är det 112 miljarder 2025 för att uppnå två procent av BNI, men eftersom svensk ekonomi kommer att växa till dess och den här budgeteten utgår från siffror för 2019 ligger 100 miljarder närmare den verkliga kostnaden i relation till de övriga utgifter som redovisas i denna rapport, statens intäkter är ju också beräknade på nivåerna för år 2019.

hög.⁴² Det finns dock brister. De senaste åren har brottsligheten ökat i alla typer av brott. I synnerhet gällande hot och sexualbrott.⁴³ Samtidigt är polisbristen större än någonsin och benägenheten att göra något åt det från politikens sida låg. Det senaste året har antalet nyantagna till polisutbildningen ökat marginellt, men för att seriöst komma åt den grova brottsligheten måste antalet poliser öka kraftigt.

Flera av problemen inom polisen är strukturella. Hur många som söker sig till utbildningen och väljer att stanna i yrket är tydligt beroende av politiken. Om politiken inte levererar finansiering eller ställer tydliga krav på myndigheten får de polisanställda inte förutsättningarna att genomföra sina uppgifter. Av det skälet bör polisens anslag ökas så att de till år 2024 kan bli 10 000 fler, och för att uppnå detta få det ekonomiska utrymmet att höja polisernas löner med 5000 kronor i månaden.

För att ytterligare förstärka incitamenten att välja polisyrket bör också polisen få utbildningen betald. De senaste åren har utbildningsplatserna på polisutbildningen inte varit fyllda och för att nå upp till målet om 10 000 fler poliser 2025 måste antalet utbildningsplatser utökas. Genom att låta poliser skriva av sin studieskuld efter fem år tjänst blir utbildningen betydligt mer attraktiv.

Även om antalet poliser är centralt i lösningen på problemen med ökad kriminalitet och otrygghet är det inte allt. Även domstolarna, åklagarmyndigheten och kriminalvården måste få mer resurser. Inga brott ska behöva prioriteras bort för att resurserna inte finns i en rättsstat. Totalt föreslås tillskottet till utgiftsområde 4 Rättsväsendet vara 9 miljarder kronor.

Begränsa biståndet

Behoven av humanitärt bistånd runt om i världen är stora. Fortfarande svälter 800 miljoner⁴⁴ människor och 70 miljoner⁴⁵ är på flykt. Att det svenska biståndet används effektivt är därför viktigt, men väcker även en principiell fråga om vilket ansvar som den svenska staten har gentemot människor i kriser långt från landets gränser. I likhet med statens övriga utgifter måste utgifterna för internationellt bistånd sättas i relation till alternativa investeringar i Sverige och de effekter som skatterna har på ekonomin och välbefindandet i stort. När de humanitära behoven i världen är av dagens magnitud är det i princip enbart motiverat att det räddar liv och förvalta vår planet. Bistånd till redan funktionella stater och länder måste som utgångspunkt vara underordnat.

Trots Sveriges litenhet i förhållande till omvärlden står vi för en betydande del av biståndet. 767 miljoner amerikanska dollar går från Sverige till humanitärt stöd, vilket gör oss till den femte största biståndsgivaren.⁴⁶ Detta är dock långt ifrån vad den totala biståndsbudgeten uppgår till. Grundregeln

42 (Transparency International, 2019) (World justice project, 2019)

43 (Brottsförebyggande Rådet, 2019)

44 (Food aid foundation, 2019)

45 (UNHCR, 2018)

46 (Development Initiatives, 2018)

har varit att en procent av BNI⁴⁷ ska gå till internationellt bistånd, vilket 2019 motsvarar 50 miljarder kronor.

I biståndsramen ingår dock betydligt mer än enbart humanitära biståndspengar. Administrativa kostnader kopplade till bistånd, asylmottagande, stöd till diverse FN-organ och framför allt icke-humanitärt bistånd räknas in. Detta är bra och skapar en tydlighet kring hur mycket biståndet kostar och inte enbart vilka summor som portioneras ut.

FN rekommenderar att 0,7 procent av BNI läggs på bistånd. Sverige når således det målet med marginal. Genom att minska antalet organisationer som SIDA och UD ger pengar till och fokusera biståndsverksamheten mer på det humanitära biståndet kan staten både spara resurser och hjälpa fler människor. Sänkningen av biståndsramen föreslås vara 16 miljarder, så att det totala svenska biståndet är 0,73 procent av BNI.

Färre bidrag till kultur, idrott och folkbildning

Politiken som bedrivs inom utgiftsområde 17 Kultur, Medier, Trossamfund och fritid kantas av problem. Ett av dem är hur bidragen fördelas. Mycket av pengarna går rakt in i ideella föreningar som har hedervärda mål, men med administrativa problem. Det kan orsaka att resurserna aldrig når dit de ska och att insynen i vart skattepengarna tar vägen försvagas.

Ett tydligt sådant exempel är bidraget till Riksidrottsförbundet på nära 2 miljarder kronor. RF är en ideell förening med ett tydligt intresse av att gynna sina egna medlemmar och inte enbart idrotten i allmänhet. Det har exempelvis visats att endast hälften av pengarna som staten ger till organisationen i slutändan når medlemmarna.⁴⁸ Dessutom är idrottspolitikerna i övrigt en kommunal fråga. I stället för att staten ska lämna ett stort bidrag till en förening som åter upp hälften av pengarna i administration borde det helt bli en kommunal fråga.

Även kulturpolitiken hör för det mesta hemma i kommunerna. Åtminstone de delar som i första hand är lokalt förankrade såsom bibliotek, lokala museum och bidrag till kulturell verksamhet inom exempelvis skolan. Det är bland annat av den orsaken bör staten vara väldigt restriktiv med kulturbidrag. De nationella museerna bör i högre grad bli ekonomiskt självgående, eftersom de enbart kommer ett fåtal människor till del. Breda bidrag till film och andra konstformer bör begränsas.

Bidragen till folkbildning kostar över 4 miljarder kronor. I dessa bidrag ingår finansiering av Sveriges folkhögskolor och studiecirklar. Det bedrivs mycket utbildning i dessa former, i synnerhet folkhögskolorna som är över 160 till antalet. Att helt dra in stödet till dessa vore att på ett tydligt sätt nedprioritera den typen av utbildning gentemot universiteten och högskolorna. Det finns inget självändamål i att strömlinjeforma utbildningsväsendet på det sättet.

Över 600 000 personer deltog i folkhögskolans verksamhet år 2018.

47 BNI är snarlikt BNP men tar hänsyn till in och utflödet av kapital till landet och är därför ett något bättre mått över konsumtionskraften. I Sverige är BNI en dryg procent högre än BNP.

48 (Wiljander, 2018)

Många av dessa var dock deltidsstuderande eller deltagande i mycket korta utbildningar. Omräknat till helårsekvivalenter var det dock 32 000.⁴⁹ Genom att ur ett finansieringsperspektiv jämföra folkhögskolskolan med högskola och universitet och därmed låta studenterna betala en avgift om 5000 per termin kan staten spara över 300 miljoner kronor.

Studiecirkelarna är dock svårare att motivera. Dessa finansieras genom som administreras av studieförbunden och uppgår i nära 2 miljarder kronor. Insynen i var pengarna hamnar är begränsad och det går därför att fråga sig om dessa bidrag är prioriterade för statskassan. Genom att avskaffa bidragen till studiecirkelarna får människor i högre grad finansiera sina egna intressen.

Även Public Service utgör en betydande kostnad inom kulturområdet. Numera finansieras det via skattsedeln. Anslagen till Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion uppgår till nio miljarder. Även om de statliga bolagen säkert i många ögon håller hög kvalitet på sina produktioner ligger det inte inom statens kärnuppdrag. Det finns också anledning att anta att privata företag kan producera nöjesinnehåll ekonomiskt effektivare än SVT, SR och UR. Genom att de inte drivs av direktiv ovanifrån har de privata företagen bättre möjlighet att anpassa sig till tittarnas intressen. Public Service bör därför på sikt helt avskaffas.

Sannolikt kommer de ovan redovisade nedskärningarna innebära att människor i högre grad får finansiera sina egna intressen. Det finns ingen anledning, varken ekonomisk eller principiell, som motiverar att vissa personers operabesök eller Tv-tittande ska finansieras av andra.

Skär i myndighetsfloran

Det finns en stor mängd myndigheter i Sverige – vissa är helt centrala för statens funktion och vissa har knappt något existensberättigande. Statens kärnuppgifter är försvaret, rättsväsendet, sjukvården, skolan och stöd till de mest utsatta. Dessa ska alltid hålla hög kvalitet och i grunden är det för att finansiera dessa som skatt över huvud taget tas ut. Utanför den kärnan finns en rad uppgifter som staten och politiken också kan åtta sig. Det kan handla om kultur, bistånd, idrott, näringsliv, jämställdhet, kommunikationer, energi och infrastruktur. Flera av dessa har behandlats i tidigare kapitel. I dessa fall är det än viktigare att kostnaden ställs mot det allmänna intresset och den samhällsekonomiska vinsten. Till viss del blir dessa frågeställningar således principiella. Beroende på vilka idéer som styr värderas olika verksamheter olika högt. Det samhällsekonomiska resultatet⁵⁰ är dock oberoende av subjektiva prioriteringar och utgör i regel en kostnad. Detta beror på att staten i regel är en sämre investerare än summan av alla individer som utgör den. Eftersom människan i regel är bäst på att fatta beslut om sitt eget liv är det endast i undantagsfall som staten (som utgörs av ett fåtal människor i relation till den stora massan) fattar bättre ekonomiska beslut.

49 (Folkbildningsrådet, 2019)

50 Kostnaden för staten minus den samhällsekonomiska vinsten.

Samhället är större än ekonomin. Det finns historiska, nationella och kulturella värden som inte är lätta att mäta. Det finns även fall då människor tar beslut mot sitt eget (eller samhällets) bästa och där viss paternalism kan vara motiverat. Detta sker ofta som en konsekvens av statliga snedsteg.⁵¹ Det förekommer också att staten genom sin storlek kan effektivisera vissa projekt för det allmänna (exempelvis vägar). I dessa fall kan det vara motiverat att ha statliga myndigheter som utför arbete för det allmänna trots en samhällsekonomisk kostnad. Dessa fall är dock mycket få i relation till alla de möjliga myndigheter man skulle kunna tänka sig.

Nedan följer ett antal myndigheter som inte fyller en funktion som motiverar dess existens och som genom ett avskaffande skulle betyda en statlig besparing och en vinst för skattebetalarna.

Arbetsförmedlingen

De senaste åren har arbetsförmedlingens problem blivit allt mer uppenbara. Både interna problem och brister med systemet i sig. Arbetsförmedlingen kostar årligen 8,5 miljarder kronor enbart i förvaltningskostnader och ansvarar som bekant dels för att förmedla arbeten, men även över att hjälpa människor som står långt ifrån arbetsmarknaden att utbilda sig eller finna ett passande arbetsmarknadspolitiskt program. Ett av problemen för Arbetsförmedlingen, som påpekats av dess tidigare generaldirektör, är att myndigheten ska agera både bidragsgivare och kontrollant.⁵² Det undergräver förtroendet för myndigheten och kan vara en av orsakerna till att arbetsförmedlingen fortfarande ligger i den absoluta botten bland myndigheternas förtroende hos allmänheten⁵³.

Men problemen är fler. Exempelvis skriver Göteborgsposten att *"Endast 11 procent av de som byter jobb hittar det via Arbetsförmedlingen, och av dem är det nästan 90 procent som gör det via söksajten platsbanken."*⁵⁴ Som allmän arbetsförmedlare fyller myndigheten alltså mycket liten funktion. Andelen nyanlända som får jobb utan subventioner är mycket liten. Det måste finnas möjlighet att kunna komma till Sverige och få ett osubventionerat jobb, klarar inte myndigheten det saknar den existensberättigande. I budgetpropositionen för 2019 står det bland annat om Arbetsförmedlingen:

*Trots att konjunkturläget har förbättrats de senaste åren har inte jobbchansen ökat, varken för gruppen med svagare ställning eller för övriga inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen.*⁵⁵

51 Exempelvis folkhälsan eller klimatpolitiken. I klimatpolitikens fall handlar det bland annat om att det inte kostar att förbruka det som är allas och i fråga om folkhälsan kan det grunda sig i exempelvis snedvridande subventioner och en tilltro till den statliga sjukvården.

52 (Wiklund, 2014)

53 (Kantar Sifo; Medieakademin, 2019)

54 (Boström, 2019)

55 (Prop., 2018/19: 1)

Av samtliga som någon gång under 2017 var inskrivna hos arbetsförmedlingen övergick drygt 400 000 personer någon gång till arbete eller utbildning, vilket motsvarar ungefär 40 procent av det totala antalet inskrivna samma år. Enbart arbetsförmedlingens förvaltningskostnader uppgår därmed till 21 000 kronor per förmedlat jobb, eller 9 000 kronor per inskriven, alternativt 23 000 kronor per genomsnittligt inskriven vilket kan tyckas vara den mest talande siffran.⁵⁶ Då har dock inte kostnaderna för arbetslöshetsersättningen och de arbetsmarknadspolitiska programmen räknats in.

Genom att avskaffa Arbetsförmedlingen i kombination med att genomföra den bidragsreform som i den här rapporten föreslås kan stora resurser frigöras från myndighetens ineffektiva förvaltning. Vidare låses de jobbsökande inte in i det mycket ineffektiva system som Arbetsförmedlingen innebär och kan genom exempelvis upphandlade eller helt privata arbetsförmedlare hitta jobb eller något av de arbetsmarknadspolitiska program som finns kvar (se kapitlet Ett behovsprövat försörjningsstöd - avskaffa resten). Naturligtvis måste vissa av de förvaltningskostnader som nu finns hos arbetsförmedlingen läggas över på den gemensamma bidragsmyndigheten som föreslås i det nyss nämnda kapitlet, men de stora kostnader och betydande ineffektivitet som Arbetsförmedlingen innebär skulle kunna effektiviseras bort. Således föreslås Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader minskas med 7 miljarder.

Vinnova, Tillväxtverket och Visit Sweden

Målet med utgiftsområdet näringsliv i statens budget är hedervärt. Det tas i budgetpropositionen för 2019 upp viktiga aspekter inom näringslivet och för landets konkurrenskraft. Exempelvis anges målen med näringspolitiken vara att främja frihandel och frihandelsavtal. Att näringspolitiken har det målet är rätt, men dessa mål får mycket lite genomslag i budgeten. Snarare läggs resurserna på att Vinnova och Tillväxtverket ska avgöra vilken typ av entreprenörskap och innovation som kommer att hålla i längden. Samtidigt tas de pengarna genom skattsedeln från företagen. Idén om att statliga myndigheter vet bäst hur företag och innovation skapas är i grunden fel.

Genom att avskaffa Vinnova och stora delar av Tillväxtverkets verksamhet och samtidigt, som föreslås i rapportens första del, sänka skatterna för företag och anställda stimuleras innovation och tillväxt bättre än om statliga myndigheter får förvalta pengarna. Dels eftersom transfereringarna och administrationen minskar, men framförallt eftersom företag spenderar sina egna pengar effektivare än statliga bidrag. Vinnovas och tillväxtverkets bidrag är inget annat än omfördelning till ett litet antal företag som fått myndigheternas gunst.

Förslagsvis avskaffas hela kostnaden för näringspolitiken till förmån för sänkta skatter för att på det sättet, betydligt effektivare, stimulera företag

och innovation. Besparingen för staten vore 6 miljarder kronor.

Övriga överflödiga myndigheter

De flesta myndigheter i Sverige har ett brett spann av uppgifter. Ofta är många uppgifter viktiga för statistik, dokumentation och forskning. De flesta myndigheter har dock även uppgifter som är att betrakta som överflödiga och vars kostnader inte står i paritet varken till den samhällsekonomiska vinsten eller det eventuella allmänna intresset. En fullständig genomgång av dessa överflödiga uppgifter ligger bortom omfattningen för denna rapport. Konstateras bör dock att det bör göras en sådan genomgång. Inte minst eftersom de är svåra att lokalisera just eftersom de ligger inom uppgiften för annars viktiga myndigheter.

Ett exempel på en myndighet som skulle kunna avskaffas i sin helhet är Statens Medieråd som reglerar och begränsar vilken media som får visas på exempelvis biografer. Inom Folkhälsomyndigheten finns en rad uppgifter som inte är motiverade som framförallt ligger inom deras utgiftsområde Kunskap. Det är den delen av Folkhälsomyndighetens uppgift som landat i lobbyism och propaganda mot olika beteenden riktade mot privatpersoner. Utgångspunkten bör vara att människor kan sköta sina egna liv.

Exempelvis bör MUCF, som bland annat finansierar ungdomspolitiken ses över. Bidragen till ungdomsorganisationer är inte motiverade, i synnerhet inte till organisationer som får statliga medel på annat sätt.

Avslutning

Reformbehovet i Sverige är stort men inte oöverkomligt. Ambitionen med denna rapport har varit att staka ut en riktning för ett sådant reformpaket och i synnerhet hur det skulle kunna utformas utan att skapa ett hål i statens budget. Förslagen motiveras med ekonomiska och principiella resonemang där tilltron till individen och den samhälleliga nyttan varit vägledande. Moderata Ungdomsförbundet har i 85 år arbetat för friheten och mot kollektivismen. Målet är att denna rapport ska bidra till det arbetet även i fortsättningen.

Statens skatteinkomster föreslås sänkas med 128 miljarder kronor, främst i form av avskaffad statlig inkomstskatt. Momsen föreslås göras enhetlig men som total inkomst för staten förbli oförändrad. Skatten på kapital föreslås genom bolagsskatten sänkas så att den matchar inkomst av tjänst. Resultatet av dessa förändringar blir sannolikt fler människor i arbete, mer investeringar i Sverige och mer entreprenörskap.

Inkomstminskningarna måste finansieras och det föreslås här göras genom att minska de minst effektiva utgifterna. Det handlar främst om de breda och obetingade bidragen som studiestödet eller barnbidraget. Men även att ge människor större ansvar över sig själva genom att kraftigt begränsa sjukförsäkringen. Bidragen föreslås slås samman för att minska transfereringarna och ge en bättre överblick och minska risken för att

människor utnyttjar systemet. Vidare föreslås att löne- och byggsubventioner avskaffas för att öka den samhällsekonomiska effektiviteten, men även nedskärningar i kulturbudgeten.

Skattesänkningarna är således fullt finansierade med några av de dynamiska effekterna inräknade. Om den här budgeten förfinades med de verktyg som normalt används och vore att betrakta som en målsättning snarare än ett reformpaket att införa direkt kan det vara en givande utgångspunkt för frihetligt sinnade människor.

Litteraturförteckning

Börjesson, M., 2019. *Brukaravgifter och subventioner för olika trafikslag*, Stockholm: Fores.

Bastani, S. & Waldenström, D., 2018. *How Should Capital Be Taxed? Theory and Evidence from Sweden*, Bonn: IZA – Institute of Labor Economics.

Björk, O., 2016. *Hassler-j.iies*. [Online]
Available at: <http://hassler-j.iies.su.se/Climate/REPLIKBjork.htm>
[Använd 15 09 2019].

Boström, H., 2019. *Göteborgsposten: Den omöjliga arbetsförmedlingen*. [Online]
Available at: <https://www.gp.se/ledare/den-omojliga-arbetsformedlingen-1.12899415>
[Använd 05 09 2019].

Brådvik, G., 2018. Lönar det sig att sänka inkomst- skatten?. *Ekonomisk debatt*, Nr. 3, pp. 52-64.

Brottsförebyggande Rådet, 2019. *Nationella trygghetsundersökningen*. [Online]
Available at: <https://www.bra.se/statistik/statistiska-undersokningar/nationella-trygghetsundersokningen.html>

Cole, A. J., Gee, G. & Turner, N., 2011. *The distributional and revenue consequences of reforming the mortgage interest deduction*, u.o.: National Tax Journal.

Dahlberg, J., 2013. *Svenska Dagbladet*. [Online]
Available at: <https://www.svd.se/ingves-slar-ett-slag-for-sankta-ranteavdrag>
[Använd 27 07 2019].

Development Initiatives, 2018. *global humanitarian assistance report 2018*, Bristol, UK: Development Initiatives Ltd.

Ds, 2019:8. *Värnkraft*. u.o.:u.n.

Försäkringskassan, 2019. *Statistik om sjukpenning och rehabiliteringspenning*. [Online]
Available at: <https://www.forsakringskassan.se/statistik/sjuk/sjuk-och-rehabiliteringspenning>
[Använd 23 09 2019].

Försvarsmakten, 2019. *Ekonomisk redovisning*. [Online]
Available at: <https://www.forsvarsmakten.se/sv/om-forsvarsmakten/darfor-finns-forsvarsmakten/ekonomisk-redovisning/>

Fi, 2019/02421/S1. *Avskaffad övre skitkgräns för statlig inkomstskatt (s.k. värnskatt)*, u.o.: u.n.

Finansdepartementet, 2018. *Lagrådsremiss: Nya skatteregler för företagssektorn*. [Online]
Available at: <https://www.regeringen.se/49550b/contentassets/e2c0b5d85e4c4efe80ecfb66268f580c/nya-skatteregler-for-foretagssektorn.pdf>

[Använd 17 09 2019].

Folkbildningsrådet, 2019. *Årsredovisning med verksamhetsberättelse 2018*, Stockholm: u.n.

Food aid foundation, 2019. *World hunger statistics*. [Online]
Available at: <http://www.foodaidfoundation.org/world-hunger-statistics.html>

[Använd 18 09 2019].

Hübner, M., 2012. *Do tuition fees affect enrollment behavior? Evidence from a 'natural experiment' in Germany*, Mannheim, Tyskland: Economics of Education Review.

Hassler, J. & Krusell, P., 2016. *DN: Utsläpp i Sverige fel fokus för svensk klimatpolitik*. [Online]
Available at: <https://www.dn.se/debatt/utslapp-i-sverige-fel-fokus-for-svensk-klimatpolitik/>
[Använd 15 09 2019].

Holmström, M., 2012. *Försvar med tidsgräns*. SvD.

Kantar Sifo; Medieakademin, 2019. *Förtoendebarenmetern 2019*, u.o.: u.n.

Konjunkturinstitutet, 2018. *Fördjupning: Direkta effekter av högre räntor på statens inkomster från kapitalskatt*. [Online]
Available at: <https://www.konj.se/download/18.4a09c67b166534358602c032/1539071598583/Fördjupning%20Direkta%20effekter%20av%20högre%20räntor.pdf>
[Använd 17 09 2019].

Lantmäteriet, 2019. *Stämpelskatt och avgifter*. [Online]
Available at: <https://www.lantmateriet.se/sv/fastigheter/andra-agare/stampelskatt-och-avgifter/>
[Använd 17 09 2019].

Lunberg, J., 2019. *Förenklade skatter på arbete*, u.o.: Timbro.

Lunberg, J. & Norell, J., 2018. *Skatter, bidrag och sysselsättning: En forskningsgenomgång*, u.o.: Timbro.

Lundberg, J., 2019. *En bred och enhetlig moms*, Stockholm: Timbro.
Prop., 2018/19: 1. *Utgiftsområde 14*. u.o.:u.n.

Salsman, R. M., 2013. *Forbes: The Financial Crisis Was A Failure Of Government, Not Free Markets*. [Online]
Available at: <https://www.forbes.com/sites/richardsalsman/2013/09/19/the-financial-crisis-was-a-failure-of-government-not-free-markets/#73b754c51c39>
[Använd 16 09 2019].

Skatteverket, 2019. *Skatteverket.se*. [Online]
Available at: <https://skatteverket.se/foretagochorganisationer/moms/saljarorochtjanster/momssatspavarorochtjanster.4.58d555751259e4d66168000409.html>
[Använd 27 07 2019].

- SOU, 2006:90. *På väg mot en enhetlig mervärdesskatt*. u.o.:u.n.
- SOU, 2015:48. *Bostadsmarknaden och den ekonomiska utvecklingen*, Stockholm: u.n.
- Tillväxtverket, 2019. *Turismens årsbokslut 2018*. [Online]
Available at: <https://tillvaxtverket.se/statistik/vara-undersokningar/resultat-fran-turismundersokningar/2019-06-18-turismens-arsbokslut-2018.html>
[Använd 15 09 2019].
- Transparency International, 2019. *Corruption perceptions index 2018*. [Online]
Available at: <https://www.transparency.org/cpi2018>
- UNHCR, 2018. *Figures at Glance*. [Online]
Available at: <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>
[Använd 18 09 2019].
- Universitetskanslerämbetet, 2019. *Antal helårsstudenter 2017/18*. [Online]
Available at: <https://www.uka.se/statistik--analys/statistikdatabas-hogskolan-i-siffror/statistikomrade.html?statq=https://statistik-api.uka.se/api/totals/33>
- Wiklund, C., 2014. *Tidigare chef: Därför har Arbetsförmedlingen problem*. [Online]
Available at: <https://www.dagenssamhalle.se/debatt/tidigare-chef-daerfoer-har-arbetsfoermedlingen-problem-7900>
[Använd 05 09 2019].
- Wiljander, F., 2018. *Svensk idrottspolitik – en bollbyråkrati*, Stockholm: Timbro.
- World justice project, 2019. *WJP Rule of Law Index 2019*. [Online]
Available at: <https://worldjusticeproject.org/our-work/research-and-data/wjp-rule-law-index-2019>